

В. Власова, Е. Мантулєва, В. Балака, В. Коваля, Я. Олексіва, М. Корчинського, Б. Гивеля), громадських діячів та керівників музично-навчальними закладами (В. Голубничого, А. Онуфрієнка, С. Стегней, М. Керецмана, А. Березу, А. Баньковського, В. Хорошого), керівників оркестрів та диригентів (В. Андропова, Л. Горбатенко, В. Депо, П. Рачинського, О. Личенка, Б. Гурана, М. Дмитришина, С. Стегней, Л. Хорошу, С. Максимова, Р. Кабала, Н. Гатайло-Мазур, Ю. Чумака, А. Душного, Я. Олексіва та ін.); сформувала гнучку педагогічну концепцію та розбудову багаторівневої мережі фахового викладання баяна у музичних навчальних закладах.

Література

1. Баран Т. Цимбали та музичний професіоналізм [Текст] / Тарас Баран. – Л. : Афіша, 2008. – 222 с.
2. Дедусенко Ж. Виконавська піаністична школа як рід культурної традиції : автореф. дис... канд. мистецтвознавства : 17. 00. 01 «Теорія та історія культури» / Жанна Дедусенко. – К., 2002. – 20 с.
3. Посвалюк В. Шляхи становлення і проблеми розвитку української школи виконавства на трубі: історичний, професійно-виконавський, теоретико-методичний аспекти : дис... д-ра наук: 17.00.03. / Посвалюк Валерій Терентійович. – К., 2008. – 457 с.
4. Чабан В. Белорусское баянное искусство : формирование академической исполнительской школы / В. Чабан. – Минск : Белорусская государственная академия музыки, 2008. – 536 с.
5. Школа (в искусстве) // БСЭ. – Т. 48. – С. 82 / [Електронний ресурс] <http://slovari.yandex.ru>.

УДК 78(477)

Любомир МАРТИНІВ

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ПЕДАГОГА, ДИРИГЕНТА, ДЕКАНА МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЛЕВА КОЦАНА

У статті робиться спроба розкрити різнобічну діяльність дрогобицького музиканта, педагога, диригента і в минулому декана музично-педагогічного факультету у Дрогобичі Лева Глібовича Коцана, визначити вартісний внесок у розвиток культурно-мистецького життя краю.

Ключові слова: музично-педагогічна діяльність, диригент, музикант, митець, Дрогобищина, хор «Карпати», культурно-мистецьке життя.

In this article the author tries to reveal the diverse activities Drohobych musician, teacher, conductor and former Dean of Music and teaching faculty in

Drohobych Lion Hlibovycha Kotsana, identify valuable contribution to the development of cultural and artistic life of the region.

Keywords: *music and teaching activities, conductor, musician, artist, Drohobychyna the choir «Karpaty», cultural and artistic life.*

У наш час залишаються актуальними дослідження, присвячені діячам культури та мистецтв рідного краю. Виховання сучасної молоді на прикладі життя і творчості визначних сучасних музикантів-педагогів нашого часу є невід'ємною складовою підняття духовної та музично-естетичної культури суспільства.

В історії музичного Дрогобича є багато митців, які зробили вагомий внесок у розвиток національної музичної культури. Проте творчість багатьох з них невідома й потребує глибокого вивчення. Особливе місце серед тих, хто продовжує славні традиції музичного життя регіону, належить музиканту-педагогу, диригенту, організатору багатьох мистецьких імпрез Леву Глібовичу Коцану. Завдячуючи окремим науковцям, краєзнавцям, музикознавцям, нам вдалося лише частково дослідити його життєвий і творчий шлях. Відсутність наукових розвідок творчого доробку Лева Коцана підштовхнуло автора на вибір зазначеної теми, що одночасно свідчить про її актуальність.

Музично-педагогічна діяльність Лева Коцана не була об'єктом наукових досліджень. Лише окремі згадки різних аспектів його діяльності та життєвого шляху трапляються у пресі «Радянський педагог» [6; 7; 8; 15], «Радянське слово» [2; 3; 9; 11; 13; 14; 16], у збірниках [12, 78], довідниках [5] та науково-популярних виданнях [4, 206 – 207].

Мета пропонованої статті – змалювати якомога цілісніший портрет, різнобічну музично-естетичну діяльність дрогобицького митця Лева Коцана та з позицій сьогодення оцінити вартісний мистецький внесок у розвиток національної культури і мистецтва.

У 2011 році своє 80-ліття відсвяткував знаний в Дрогобичі музикант, педагог, диригент і в минулому декан музично-педагогічного факультету Дрогобицького державного педагогічного інституту імені Івана Франка (нині – Дрогобицький державний педагогічний університет ім. І. Франка) – Лев Глібович Коцан.

Народився майбутній митець 7 червня 1931 року в селі Під'ярків – нині Перемишлянського району Львівської області. Безтурботне дитинство стало свідком жаклих подій Другої світової війни (1939 – 1945). Ці та інші об'єктивні події не стали перешкодою для формування музично-естетичних смаків закоханого в музику юнака. З раних років проявлялася неабияка зацікавленість до мистецтва. Доля виявилася прихильною до молоді людини і він успішно закінчує Львівське музично-педагогічне училище ім. Ф. Колесси в 1958 році (клас диригування

Є. Вахняка та К. Вагнера), а згодом і диригентський відділ Львівської консерваторії імені М. Лисенка (нині – Львівська національна музична академія ім. М. Лисенка) у 1966 році (клас Є. Вахняка) [12, 78; 4, 206]

Свого часу разом з дрогобицьким музикантом Альфредом Беновичем Шраером (учнем Бруно Шульца) був учнем відомого композитора, органіста, викладача Львівської консерваторії Анджея Нікодимовича.

З 1958 року Лев Коцан з 18-ма викладачами займає посаду асистента кафедри музики і співів Дрогобицького державного педагогічного інституту імені Івана Франка під умілим керівництвом Рябчуна Анатолія Сергійовича (старший викладач, завкафедри) [1].

Важливим етапом в його творчості була діяльність у чоловічому хорі «Бескид» Дрогобицького педінституту ім. І. Франка. У п'ятирічній ювілей колективу (1967 р.) Лев Глібович вже виступає як диригент-помічник названого хору, засновником і головним диригентом якого був львівський композитор Степан Ількович Стельмашук. Знаковою подією в житті капели став 1983 рік, коли Українська Республіканська Рада Профспілок присвоїла їй почесне звання «народна» [12, 121; 3].

Вирізнявся митець у хорі також своїм бархатистим, тембрально-дзвінким баритоном. Неодноразово слухач літературно-мистецьких вечорів, що відбувалися не тільки в Дрогобичі, мав можливість насолоджуватися сольними наспівами п. Коцана. Як приклад, часто виконував сольну партію української народної пісні в обробці М. Лисенка «Ой пуцу я кониченька» (разом з солістами – О. Гуль та В. Найчук), чим завойовував великий успіх.

З 1964 до 1977 року Лев Коцан успішно керує чоловічим хором «Карпати» Дрогобицького нафтопереробного заводу і хором філологічного факультету Дрогобицького педінституту імені І. Франка. Крім того, здійснював керівництво робітничим бориславським хором «Каменярь» та хором факультету початкових класів згаданого інституту. Здійснив 5 випусків хороших класів музично-педагогічного факультету ДДПІ ім. І. Франка [12, 78].

Варто сказати кілька слів про колектив «Карпати», який створився, власне кажучи, з ансамблю і привернув до себе увагу багатьох аматорів хорового співу, що з нетерпінням чекали на його нові виступи. Незважаючи на молодий склад хору, вони зуміли увібрати в себе не лише назву оновленого краю, але й всю міць і любов народу до мистецтва. Знайшлися ентузіасти, які доклали багато зусиль, щоб «Карпати» зазвучали в прикарпатському краї на весь голос.

Водночас із стараннями Лева Коцана, багато праці в спільну справу колективу вклали його солісти: Микола Опришко, Михайло Котиляк, Григорій Маців та інші. Несправедливо буде не згадати чоловічий квар-

тет у складі Григорія Маціва, Степана Білого, Юліана Федорняка та Валентина Михайленка, який виріс і зміцнів, власне, в «Карпатах» [9].

Очевидець тодішніх мистецьких подій Т. Гірняк визнає хор «Карпати» за високу виконавську майстерність [2]. Хоч цей хор – типовий представник самодіяльності Дрогобича, однак за культурою виконання вокальних творів колектив стоїть на рівні професійних хорів Дрогобиччини [16]. Звучання кожного твору у їхньому виконанні показувало, що глядачі мають справу з колективом, який відрізняється хорошою чистотою строю, ансамблевою злагодженістю [11]. Тому й не дивно, що так часто хор, з багатим і різноманітним репертуаром, виступав на сценах львівських театрів, брав участь у заключних міських та обласних оглядах художньої самодіяльності тощо [14].

У міському конкурсі на краще виконання революційних пісень цей колектив під керівництвом знавця хорової музики завойовував впевнену перемогу. Рецензент мистецького дійства Т. Чаплигін так це змалював в своїй пам'яті: «День Дрогобича у Львові вилився у яскраву демонстрацію небувалого розквіту народних талантів, ідейної спрямованості і високої виконавської культури професійного і самодіяльного мистецтва» [16].

Природні здібності, працьовитість були позитивно оцінені Степаном Стельмашуком, який вважав Лева Коцана добрим майстром хорової справи та знавцем історії співочого мистецтва в Галичині. «Створений ним колектив протягом декількох років з успіхом виступав на сцені Львівської філармонії. Був це хор чоловічий, досить сильний конкурент «Бескиду», зазначав С. Стельмашук [13].

Далі на чолі «Карпат» стояли такі диригенти, як П. Гушоватий, І. Циклінський та В. Корч, які продовжили справу засновника та першого керівника Лева Коцана. Кожний із них зробив певний внесок у мистецьке зростання колективу. Зокрема, хор переріс з чоловічого в мішаний склад, що значно розширило його творчі можливості.

Високу оцінку мистецтву дрогобицьких «Карпат» дав заслужений діяч мистецтв УРСР, доцент Ю. Корчинський, який наголосив на тому, що в наш час, коли частина молоді віддає перевагу досить сумнівної якості естрадному музикуванню, хор «Карпати» робить дуже важливу справу в напрямі естетичного виховання і прищеплення добрих смаків [13].

Збагачений з роками педагогічний і мистецький досвід, оцінений професійними музикантами, авторитет серед колег і студентів привели 37-річного Лева Коцана на посаду декана музично-педагогічного факультету Дрогобицького педінституту ім. І. Франка (1968 р.), на якій перебував до грудня 1976 року (три 3-річні терміни).

Л. Коцан, будучи деканом факультету, зумів згуртувати навколо себе найкращих фахівців, скликав усіх охочих присвятити своє життя

почесній і шляхетній професії вчителя музики загальноосвітньої школи. Він поклявся нести в маси любов до мистецтва – прекрасного, світлого, гуманного.

За його деканства фонд факультетської бібліотеки досягав 17 тисяч екземплярів нотних та книжкових видань – підручників, посібників, нот вітчизняних та зарубіжних авторів.

Л. Г. Коцан любив своїх студентів, бажав їм творчого пошуку і вічного неспокою, вміння знайти себе в роботі, бути справжніми педагогами і дуже хотів запалити в них бажання зібрати всю силу волі, щоб гідно продовжити всі ті кращі традиції, які виробились на музично-педагогічному факультеті.

Здобутий довголітній досвід педагога, керівника він передає студентам – майбутнім фахівцям-музикантам, які з великою пошаною і повагою ставилися до свого наставника, до своїх попередників-студентів. «Щоб ніякі життєві бурі не перетнули ваш осяяний високими, благородними ідеалами народного вчителя шлях. Ми обіцяємо продовжувати все те краще, що ви передасте нам» – говорив у свій час студент 1-го курсу Ярослав Трач [15].

Водночас талановитий хормейстер займається науковою діяльністю, пише дисертацію на тему «Розвиток хорового мистецтва в західних областях України на початку ХХ ст.». Однак захиститися не зміг через те, що тодішні можновладці визнали тему «неактуальною».

Мусимо визнати, що Л. Коцан, який прагнув продовжити національну лінію у мистецько-культурній діяльності підрозділу навчального закладу, започатковану В. Якуб'яком (перший декан музично-педагогічного факультету), став прикладом для наслідування деканами наступних поколінь – К. Сятецького та С. Дацюка.

Л. Коцана замінив К. Сятецький (нині – заслужений працівник освіти України (1991), завідувач кафедри народних музичних інструментів та вокалу (2001), професор (2004) ДДПУ ім. І. Франка), який перебував на посаді декана факультету від грудня 1976-го до червня 1987 року.

Ім'я митця увійшло в довідник «Історія Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка в іменах», що побачив світ 2005 року.

Отже, робимо висновок, що Лев Коцан зумів внести особистісні штрихи у розвиток музичного мистецтва на Дрогобиччині. Педагог, артист, керівник весь свій життєвий шлях присвятив мистецтву. Він стояв біля витоків професійного музичного навчання на Дрогобиччині і своєю працею чимало зробив для утвердження національної культури регіону.

Багато років самовідданої праці віддав справі виховання учителя української національної школи, повноправного представника най-

більш витонченого виду мистецтва, здатного формувати у школярів музичну культуру як важливу і невід'ємну частину їхньої духовності.

Високий рівень професійних знань, досвід організаційної та методичної роботи визначили його як одного з лідерів у становленні музичного мистецтва на Дрогобиччині.

Вглядаючись в цю непересічну постать з моральними принципами, можна стверджувати, що музично-педагогічна і громадська діяльність Лева Коцана має значний вплив на вдосконалення і розвиток музичного виховання і є прикладом служіння розвитку національного мистецтва.

Значення його творчої діяльності тільки починає вивчатися, однак вірю, прийде час і постать дрогобицького митця вивчатимуть науковці, краєзнавці, музикознавці.

Література

1. Архів. Дрогобицький державний педагогічний інститут ім. І. Франка № 13 // Історична довідка Дрогобицького державного педагогічного інституту ім. І. Франка № 423/3.
2. Гірняк Т. Свято мистецтва Прикарпаття / Т. Гірняк // Радянське слово. – 1966. – № 43 (5186). – 18 березня.
3. Дацюк С. «Бескид» – капела народна / С. Дацюк // Радянське слово. – 1983. – № 35 (8. 613). – 2 березня.
4. Дрогобицький державний педагогічний університет ім. Івана Франка: наук. – попул. видання / [заг. ред. В. Скотного]. – Дрогобич – Л. : Місіонер, 2001. – 336 с.
5. Історія Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка в іменах. – Дрогобич : Коло, 2005. – 224 с.
6. Коцан Л. Кого полонить музика / Л. Коцан // Радянський педагог. – 1976. – № 18 – 19 (548 – 549). – 16 травня.
7. Коцан Л. Наш музично-педагогічний / Л. Коцан // Радянський педагог. – 1974. – № 15 – 16 (465 – 466). – 8 травня.
8. Коцан Л. Поповнення музично-педагогічного / Л. Коцан // Радянський педагог. – 1974. – № 24 (474). – 31 серпня.
9. Коцан Л. Співають «Карпати» / Л. Коцан // Радянське слово. – 1966. – № 177 (5320). – 7 листопада.
10. Кречківська Т. Уміють працювати – уміють й святкувати / Т. Кречківська // Галицька зоря. – 9 червня 2008. – № 66 (12677).
11. Михайленко В. Лине пісня / В. Михайленко // Радянське слово. – 1971. – № 19 (6. 131). – 3 лютого.
12. Ой нема то, як в «Бескиді» До 45-річчя Народного чоловічого хору «Бескид» / упоряд. П. Гушоватий, Я. Кулешко, Р. Сов'як, М. Шалата. Відп. редактор М. Шалата. – Дрогобич : Видавець Сурма С., 2008. – 272 с. – 24 с.; ілюстр.
13. Стельмашук С. Хору «Карпати» – 25 років / С. Стельмашук // Радянське слово. – 1988. – № 106 (9. 726). – 2 липня.

14. Трищецька С. Співають «Карпати» / С. Трищецька // Радянське слово. – 1966. – № 153 (5296). – 27 вересня.
15. Ференц І. Цікавий концерт / І. Ференц // Радянський педагог. – 1974. – № 20 (470). – 6 червня.
16. Чаплигін Т. Пісня крилата з'єднала серця / Т. Чаплигін // Радянське слово. – 1967. – № 63 (5412). – 21 квітня.

УДК 78(477)

Юрїї ЧУМАК

ДО ПИТАННЯ ЕВОЛЮЦІЇ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІКТОРА ВЛАСОВА У КОНТЕКСТІ ОДЕСЬКОЇ БАЯННОЇ ШКОЛИ

Стаття розкриває особливості оточення, творчих контактів, педагогічного досвіду, виконавських здобутків у галузі баянного мистецтва В. Власова одеського періоду, завдяки яким відбувалася еволюція індивідуального стилю митця та поступ у поглядах на способи й методи навчання гри на баяні та виконавської діяльності. Окреслено мистецьку еволюцію, спрямованість творчого процесу, його виховний, художній, технічно-виразовий та змістовий аспекти.

Ключові слова: баянна школа, еволюція творчості, педагогічна та адміністративна діяльність.

The article discloses the features of the environment, creative contacts, teaching experience, achievements in the performing arts bayan V. Vlasov Odessa period, which occurred due to the evolution of individual style of the artist and progress in their views on ways and methods of teaching the game on the bayan and executive activities. Outlines the evolution of artistic, creative process oriented, it educational, artistic, technical and expressional and semantic aspects.

Key words: bayan school, the evolution of art, teaching and administrative activities.

Багатогранна особистість В. Власова – музиканта, який синтезував здобутки Одеської та Львівської баянних шкіл, є стабільним об'єктом музикознавчого інтересу. Музикант є талановитим виконавцем, академічним та естрадним солістом і ансамблістом. Досвід, здобутий на концертній естраді, створив міцне підґрунтя для власної педагогічної та композиторської діяльності. Митець є творцем багатожанрового композиторського доробку, особливу цінність якого складає кіномузика та різностильова баянна література. Його композиції є в репертуарі потужного переліку вітчизняних та зарубіжних виконавців та колективів, фігурують у численних аудіозаписах, фун-